

Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Zelený akčný plán pre MSP a Iniciatíva na podporu zelených pracovných miest

(2015/C 140/05)

Spravodajca:	Satu Tietari (FI/ALDE), členka mestskej rady Säkylä
Referenčné dokumenty:	Oznámenie – Zelený akčný plán pre MSP, COM(2014) 440 final Oznámenie – Iniciatíva na podporu zelených pracovných miest, COM(2014) 446 final

I. POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

1. konštatuje, že v uplynulých rokoch pojem „ekologický“ získal postupne dôležité miesto v tvorbe politiky, keďže environmentálne obavy sa stali horizontálnymi a ústrednými. Stratégia Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu bola identifikovaná ako základ prechodu na ekologický, nízkouhlíkový hospodársky model, ktorý efektívne využíva zdroje;
2. považuje za jednu z hlavných tém týchto dvoch oznámení pojem „**ekologické hospodárstvo**“ definovaný ako model, ktorý „zabezpečuje rast a vývoj, chráni zdravie a blahobyt ľudí, poskytuje im dôstojné pracovné miesta, znižuje nerovnosti a investuje do biodiverzity vrátane prírodného kapitálu, ktorý poskytuje, pre ich vlastnú hodnotu a kľúčový prínos pre ľudský blahobyt a hospodársku prosperitu“⁽¹⁾;
3. sa domnieva, že prechod na ekologické hospodárstvo bude mať priamy vplyv na konkurencieschopnosť jednotlivých podnikov, ako aj európskeho hospodárstva ako celku. Zdroje sa stávajú čoraz vzácnejšími. Spotreba stále narastá a životné prostredie už nedokáže odolávať tomuto tlaku. Včasný prechod na ekologické hospodárstvo v EÚ je nielen želaný, ale aj zásadný pre zachovanie a posilnenie konkurencieschopnosti a prosperity v čo najkratšom časovom rámci;
4. podporuje oznámenia Komisie o Zelenom akčnom pláne pre MSP a o Iniciatíve na podporu zelených pracovných miest;
5. zastáva stanovisko Komisie vyjadrené v oboch oznámeniach, že úspešný prechod na ekologické hospodárstvo je rozhodujúcim faktorom súčasnej a budúcej konkurencieschopnosti Európskej únie;
6. zdôrazňuje kľúčovú úlohu, ktorú zohráva verejný sektor a miestne a regionálne orgány v uľahčovaní prechodu na ekologické hospodárstvo; orgány verejnej správy by okrem podnecovania prechodu na ekologické hospodárstvo mali byť aj vzorom a ísť príkladom pri realizácii svojich projektov a programov, uplatňovaní právnych predpisov, vo verejnom obstarávaní a pri vytváraní pracovných miest v novom modeli ekologického hospodárstva;
7. sa domnieva, že je bezpodmienečne nevyhnutné ďalej podporovať ekologickú konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov (MSP) zlepšovaním prístupu k financiam, poskytovaním vyššieho počtu informácií, zjednodušovaním právnych predpisov, znižovaním byrokracie a posilňovaním ekologickej podnikateľskej kultúry;
8. podporuje cieľ iniciatívy na podporu zelených pracovných miest, aby politiky v oblasti zamestnanosti a životného prostredia spolupracovali na podpore prechodu na konkurencieschopné a ekologické hospodárstvo, ktoré efektívne využíva zdroje;
9. zdôrazňuje, že otázka zručností je mimoriadne významná pre mladých ľudí, ktorí stále doplácajú na ochromujúco vysokú mieru nezamestnanosti vyššiu ako 22 % a vo všeobecnosti by mali byť lepšie pripravovaní na pracovné miesta zajtraška, ale predovšetkým na ekologické pracovné miesta;
10. je zajedno s názorom Komisie, pokiaľ ide o potrebu revízie a aktualizácie učebných plánov odbornej prípravy a vzdelávania, ako aj kvalifikačných systémov s cieľom uľahčiť prechod na ekologické hospodárstvo;

⁽¹⁾ Definícia z rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady č. 1386/2013/EÚ z 20. novembra 2013 o všeobecnom environmentálnom akčnom programe Únie do roku 2020 „Dobrá život v rámci možností našej planéty“, Ú. v. EÚ L 354, 28.12.2013, s. 171 – 200.

11. poukazuje na to, že podniky sa navzájom značne odlišujú; niektoré už poskytujú ekologické výrobky a služby, pričom podniky, ktoré ponúkajú tradičnejšie služby a výrobky môžu takisto profitovať, napríklad z využívania ekologicky vhodných zdrojov energie a surovín;

Základné definície

12. zastáva názor, že environmentálne výzvy by sa mali vnímať ako príležitosť, ale aj ako hrozba pre jednotlivé podniky, ich zamestnancov, trhy práce a EÚ;

13. sa domnieva, že základné pojmy, číselné údaje a východiskový bod pre ekologické hospodárstvo by mali byť vysvetlené a vymedzené, aby tieto pojmy a údaje boli vzájomne dohodnuté, konzistentné a jednoznačné;

14. sa domnieva, že úspešný prechod na ekologické hospodárstvo je pre súčasnú a budúcu konkurencieschopnosť EÚ kľúčový, a preto je nevyhnutné zabezpečiť konzistentnosť v používaní pojmov;

15. zdôrazňuje regionálny rozmer prechodu na ekologické hospodárstvo a kľúčovú úlohu, ktorú zohrávajú miestne a regionálne orgány v oblasti vzdelávania, infraštruktúry, podporovania miestnych podnikov a vytvárania služieb zamestnanosti. V tejto súvislosti poukazuje na realizované miestne ekologické iniciatívy ako príklady pre iné oblasti EÚ;

16. zdôrazňuje rôznorodosť okolností a výziev, ktorým sa čelí na miestnej úrovni a požaduje, aby sa zohľadnili výnimočné okolnosti regiónov z hľadiska ekologizácie hospodárstva;

17. zdôrazňuje, že úspešné ekologické hospodárstvo bude mať päť kľúčových prvkov: 1) *zníženie*, čo znamená, že je potrebné všeobecné zníženie spotreby surovín a energie; 2) *využívanie energie z čistých zdrojov* v snahe vyhnúť sa závislosti od dovozu, znížiť emisie a vytvárať pracovné miesta; 3) *efektívnosť*, čo znamená, že suroviny a energia sa budú musieť využívať účinnejším spôsobom v rámci celého hodnotového reťazca výrobku alebo služby; 4) *vytváranie sietí* a delenie sa o najlepšie postupy; porovnávanie pripomienok medzi členskými štátmi a odvetviami poskytuje príležitosť na podporovanie dodávania ekologických výrobkov a služieb aj na trhy mimo EÚ; 5) *prístup k financiám*, ktorý má zásadný význam pre zabezpečenie dostupnosti financovania a zníženie byrokracie, pričom žiadosti o financovanie by mali byť jednoduché, ľahko zrozumiteľné a takisto užitočné v iných oblastiach podnikania;

Cieľ

18. zdôrazňuje, že v čase posúdenia sú medzi odvetviami a členskými štátmi na vnútornom trhu EÚ výrazné rozdiely, pokiaľ ide o efektívne využívanie zdrojov a žiada, aby sa podnikli kroky s cieľom posilniť efektívne využívanie zdrojov prostredníctvom výmeny príkladov osvedčených postupov a zlyhaní;

19. zdôrazňuje význam miestnych a regionálnych samospráv, a to najmä obcí, pri realizácii opatrení uvedených v predchádzajúcom bode, pokiaľ ide o možnosť ich financovania prostredníctvom súčasného rámca Spoločenstva;

20. sa domnieva, že úsilie o zlepšenie efektívneho využívania zdrojov by sa malo zohľadniť vo všetkých fázach hodnotového reťazca, vďaka čomu by sa značne znížila potreba surovín, a prístup založený na hodnotovom reťazci by mal byť začlenený do činností verejného a aj súkromného sektora;

21. sa domnieva, že zelený akčný plán by sa mal zameriavať na opatrenia na európskej úrovni, ktorých cieľom je zosúladiť a posilniť existujúcich ekologických iniciatív používaných na podporu MSP na štátnej a regionálnej úrovni;

22. si všima dôraz na energiu z obnoviteľných zdrojov a biopalív, pri ktorých má EÚ dostatočné informácie, know-how a technológie. Žiada preto odstrániť prekážky rozvoja s cieľom vytvoriť veľký počet kvalifikovaných a kvalitných zelených pracovných miest a podporuje výskum, vývoj a inovácie v tomto sektore;

23. zdôrazňuje význam ekologického zmysľania a čoraz častejšie označovanie pôvodu výrobkov z EÚ vo všetkých členských štátoch;

24. schvaľuje cieľ Európskej komisie vytvoriť v roku 2015 Európske stredisko pre výnimočne efektívne využívanie zdrojov a pripojiť ho do partnerskej siete vo všetkých európskych regiónoch, ale vyzýva Komisiu, aby vzhľadom na túto platformu vysvetlila, kto budú títo partneri a ako sa budú vyberať;

25. takisto zdôrazňuje potrebu zahrnúť miestne a regionálne orgány do tohto postupu, pretože majú najlepšiu pozíciu na to, aby porozumeli konkrétnym okolnostiam a výzvam na miestnej a regionálnej úrovni a aby posúdili, ktoré miestne zainteresované strany sú najrelevantnejšie. V tejto súvislosti by sa malo presadzovať mapovanie s cieľom zistiť špecifický potenciál každého regiónu, ktorý miestnym subjektom pomôže s určovaním investičných zoskupení a opatrení na podporu samostatnej zárobkovej činnosti a prípravou školení a špecializovaných kurzov zameraných na rôzne zložky ekologického hospodárstva;

26. považuje za potrebné stanoviť ciele ekologicky zodpovedného navrhovania výrobkov a žiada väčšiu ekologickú zodpovednosť podnikov;

Vízia

27. zdôrazňuje, že požadované odborné znalosti a zručnosti v ekologizácii hospodárstva by mali byť dostupné všetkým v jednotlivých členských štátoch s ohľadom na kľúčové otázky a že by sa mali podniknúť kroky s cieľom zabezpečiť primeranú úroveň know-how na miestnej úrovni;

28. žiada, aby sa ďalej podporovali zásady celoživotného vzdelávania. Kľúčovým faktorom je osvojenie si nových informácií, keďže ekologické hospodárstvo si bude vyžadovať zmeny a transparentné kroky s ohľadom na všetky časti hodnotového reťazca;

29. zdôrazňuje, že v súčasnosti práca a zručnosti nie sú dostatočne zladené a systémová zmena je pomalá; projekt ESCO Európskej komisie je dobrým príkladom pokusu sprostredkovať zamestnávateľom zamestnancov, ktorí sú kvalifikovaní na danú úlohu. Pokiaľ ide o ďalšie návrhy týkajúce sa zladenia práce a zručností, výbor odkazuje na svoje stanovisko „Rámec kvality EÚ pre predvídanie zmien a reštrukturalizácie“⁽²⁾;

30. zdôrazňuje, že ekologické hospodárstvo prinesie prechod na obehové hospodárstvo s nízkymi emisiami CO₂, čo vytvorí nové a inovatívne pracovné miesta. Znamená to, že staré pracovné miesta budú nahradené novými a že pracovné profily sa budú musieť opäť vymedziť;

31. žiada podporu rozsiahlejšej spolupráce medzi orgánmi, MSP, združeniami a vzdelávacími inštitúciami, keďže ovládanie nových druhov informácií si bude vyžadovať lepšie zacielenie a koordináciu opatrení a finančných nástrojov;

32. zdôrazňuje význam výskumu a technického rozvoja ako prostriedku na stimulovanie ekologického hospodárstva, pričom by sa mala prostredníctvom súčasného európskeho rozpočtu podporiť spolupráca s vysokými školami, MSP a inými miestnymi a regionálnymi orgánmi, ktoré je potrebné koordinovať ako hlavné prvky znalostí (vzdelávanie, výskum a inovácia) v synergických formách, ako sú zoskupenia alebo otvorené inovačné platformy na výmenu poznatkov a ich vzájomné obohacovanie;

33. žiada, aby miestne a regionálne orgány vzhľadom na význam odborných znalostí a právomocí, ktoré v tejto oblasti majú, boli plne zapojené do koordinačných opatrení. Existujú už dobré príklady partnerstiev, ktoré využívajú miestne orgány s cieľom poskytnúť podnikom a združeniam poradenstvo v oblasti energetických otázok vrátane toho, ako identifikovať dotácie a možnosti financovania, odporúčaní o jednotlivých opatreniach, zostavenia prehľadu, kto sú dodávatelia zariadenia a poskytovatelia služieb a pomoci s prípravou výziev na predkladanie ponúk;

Stratégia

34. súhlasí s názorom Komisie, pokiaľ ide o potrebu revízie a aktualizácie učebných plánov odbornej prípravy a vzdelávania, ako aj kvalifikačných systémov v úzkej spolupráci s členskými štátmi a miestnymi a regionálnymi orgánmi s cieľom zohľadniť a uľahčiť prechod na ekologické hospodárstvo a navrhuje, aby sa do všetkých foriem vzdelávania a odbornej prípravy zaradil aspoň jeden modul venovaný tejto téme. Mali by sa takisto podniknúť kroky s cieľom preskúmať, ako sa monitoruje vplyv odbornej prípravy, keďže existuje potreba dlhodobého monitorovania vykonávaného na vyššej a aj na nižšej úrovni;

35. vyjadruje obavy, pokiaľ ide o primeranosť, predvídateľnosť a úroveň odbornej prípravy súvisiacu s ekologickým hospodárstvom a ekologickými zručnosťami v rôznych členských štátoch. Je dôležité zabezpečiť, aby sa kurzy odbornej prípravy vytvárali v členských štátoch, ktoré pokrývajú environmentálne, právne a obchodné know-how, čím by sa malo takisto zabezpečiť, že úradníci majú dostatočné údaje a zručnosti;

⁽²⁾ CDR 1319/2014.

36. zdôrazňuje, že otázka nových zručností je mimoriadne dôležitá pre mladých ľudí, ktorí by mali byť lepšie pripravení na pracovné miesta zajtra, ale predovšetkým na ekologické pracovné miesta;

37. zdôrazňuje potrebu širšej perspektívy a zohľadnenie dlhodobého vplyvu, aby sa environmentálne zručnosti mohli kombinovať so spoľahlivým obchodným know-how. Ekologicky vhodný a podnikateľsky priaznivý prístup by sa mal vstrepovať už na škole, keďže nové povolania si budú vyžadovať súčasne zručnosti v oblasti prírodných vied, ako aj technické a matematické zručnosti, resp. je potrebné zabezpečiť, aby tento prístup zaujímal popredné miesto aj v učebných osnovách pri vzdelávaní dospelých.

38. sa obáva, že len málo MSP v Európe vie o možnosti využívať zdroje efektívnejšie, alebo o tom, aké ekonomické výhody by im mohlo priniesť využitie týchto poznatkov v praxi;

39. navrhuje, aby tie miestne, regionálne a celoštátne orgány, ktoré majú fiškálne právomoci, zaviedli mechanizmy pozitívnej diskriminácie v prospech podnikov, ktoré uplatňujú zásady a koncepcie ekologického hospodárstva v kontexte sociálnej zodpovednosti podnikov, vrátane nižších daní a poplatkov, verejného obstarávania a daňových úľav.

40. vyzýva k tomu, aby informácie o možnostiach odbornej prípravy a financovania boli prispôbené MSP v rôznych odvetviach, pretože nutne nepociťujú potrebu odbornej prípravy súvisiacu s ekologickým hospodárstvom;

41. žiada, aby sa zaviedli stimuly na doplnenie zručností, keďže je potrebné získať nové informácie a know-how. Je potrebné chápať, ako sa môžu všetky recyklovateľné materiály ďalej používať a premeniť na nové a inovatívne materiály a aké sú pravidlá a požiadavky;

42. konštatuje, že počas päťročného obdobia sa materiálové náklady MSP v EÚ zvýšili o 75 % a že sú urýchlene potrebné opatrenia, ktorými sa nové metódy otestujú a budú systematicky šíriť s cieľom ochrániť konkurencieschopnosť podnikov;

43. odporúča, aby rôzne sektory ďalej skúmali príležitosti väčšej spolupráce, ako aj príležitosti na vzájomné využívanie odborných znalostí v oblasti služieb, produktov alebo ich častí. Tým sa poskytnú obchodné príležitosti najmä malým podnikom, ktoré by sa pomocou vytvárania sietí mohli združiť do väčších subjektov. V členských štátoch by sa mali zbierať príklady a šíriť osvedčené postupy;

44. odporúča, aby sa preskúmala každá príležitosť pomôcť MSP opätovne využiť použité a nadbytočné suroviny vo vlastnej výrobe a hodnotových reťazcoch, alebo dokonca ako súčasť výroby iného podniku. Ako príklad môže slúžiť koncepcia uzavretého obehu energie upravená podľa miestnych podmienok, v ktorej sa odpad, stratená energia, teplo, živiny a CO₂ využívajú a recyklujú späť na energiu a potravinársku výrobu;

45. konštatuje, že je potrebné podporovať podnikovú spoluprácu sektora ekologických potravín s inými potenciálne spriaznenými sektormi: gastronómia, stravovanie, vidiecky cestovný ruch, agroturistika, cestovný ruch zameraný na prírodu, zhotovovanie udržateľných a/alebo remeselných vyrobených obalov a balení, udržateľné stavebníctvo, potravinárska malovýroba atď.

46. odporúča, aby sa kampaň na zvyšovanie informovanosti o trvalo udržateľnom rozvoji zameriavala na verejnosť EÚ a aby sa zároveň zdôrazňovalo, že každý jednotlivec má možnosť ovplyvniť množstvo odpadu a nakladanie s ním;

47. konštatuje, že miestne orgány zohrávajú kľúčovú úlohu pri dosahovaní emisných cieľov EÚ. Dobrým príkladom je fínsky projekt uhlíkovo neutrálneho mesta „Kohti hiilineutraalia kuntaa“, ktorého cieľom je zapojiť miestne subjekty: miestnu radu, obyvateľov a podniky do znižovania emisií skleníkových plynov. Cieľom projektu je identifikovať nové a inovatívne prístupy, ktoré vytvárajú miestne pracovné miesta a ktoré sú založené na udržateľnom využívaní miestnych prírodných zdrojov a väčšej energetickej efektívnosti;

48. odporúča, aby sa vyvinuli koncepcie spoločného hospodárstva a poskytovania služieb, v ktorom by si spotrebitelia namiesto tradičného vlastníctva mohli kúpiť výrobky ako službu a vrátiť ich na konci ich životného cyklu výrobcovi na opätovné použitie;
49. odporúča, aby sa vypracovali lepšie metódy výpočtu, ktorými sa poskytne spoľahlivé meranie spotreby energie;
50. chápe, že vytvorenie ekologicky vhodných a zároveň komerčne úspešných výrobkov si vyžaduje značnú finančnú investíciu do vývoja výrobkov, ako aj do uvádzania vyvinutých výrobkov a služieb na trh a do ich registrácie. ^V budúcnosti sa v právnych predpisoch bude musieť poskytnúť príležitosť na rýchly rozvoj nových inovácií a nie ich zakazovanie alebo obmedzovanie;
51. odporúča podporovať používanie systémov environmentálneho riadenia, a najmä európsky systém EMAS, s cieľom zabezpečiť, aby podniky pri prijímaní rozhodnutí prihliadali na ekologickú kultúru, a tak zlepšili efektívnosť svojho fungovania a informovanosť verejnosti o svojom environmentálnom správaní;

Účinky

52. je zajedno s názorom Komisie, že členské štáty by mohli takisto znížiť náklady na prácu využívaním príjmov z dražieb emisných kvót v rámci systému obchodovania s emisiami (ETS), ale zdôrazňuje, že ETS vo svojej súčasnej podobe nie je úplne účinný;
53. víta dôraz iniciatívy na podporovanie podnikania a opätovne zdôrazňuje svoje stanovisko, že Európa by mala podnikanie predstavovať mladým ľuďom ako možný a sľubný smer budúcej kariéry;
54. sa domnieva, že popri ekologickom hospodárstve, môže byť sociálne podnikanie vnímané ako hodnotná alternatíva k tradičným spôsobom obchodovania v ziskovej, ako aj v neziskovej forme. So zreteľom na túto skutočnosť víta želanie Komisie uľahčiť prístup k financovaniu pre sociálne podniky;
55. sa domnieva, že vďaka inovácii a upravenej podobe výrobkov a výrobných a podnikateľských modelov by podniky mohli obmedziť využívanie drahých primárnych surovín a množstvo odpadu;
56. sa domnieva, že zavedenie jednotného európskeho certifikačného systému ekologického hospodárstva by bolo prínosné najmä pre podnikanie a z dlhodobého hľadiska by poskytovalo predvídateľnosť a právnu istotu, keďže právne výklady rozpätia rôznych oblastí právneho konfliktu by boli vopred známe;
57. konštatuje, že suroviny, voda a energia predstavujú 50 % celkových výrobných nákladov podnikov ⁽³⁾ čo znamená, že zníženie tohto nadmerného vplyvu na náklady podnikov prostredníctvom preskúmania systému výroby, dopravy a distribúcie energie, ako aj akýkoľvek nárast v efektívnom využívaní zdrojov a energetickej efektívnosti môže priniesť značné úspory. Vzhľadom na nárast cien energie a mnohých surovín v uplynulých rokoch je túto ešte naliehavejšie;
58. odporúča aby sa prevádzkovatelia na miestnej a regionálnej úrovni cieleným spôsobom informovali o potenciáli zdrojov financovania programového obdobia 2014 – 2020, a aby tieto zdroje boli použité na pomoc „ekologickým“ MSP. Ide napríklad o EFRR, ESF, EPFRV, program LIFE, nástroj na financovanie prírodného kapitálu, nástroj Súkromné financovanie energetickej efektívnosti, COSME a Horizont 2020;
59. upozorňuje na otázku presunu k environmentálnym daniam a poplatkom ako nástrojom na podnecovanie environmentálnej spoluzodpovednosti, ktoré podľa Komisie menej poškodzujú rast a mali by za následok lepšie environmentálne správanie, ako aj vyššiu zamestnanosť. Členské štáty, ktoré majú skúsenosti s environmentálnymi daňami, by sa mohli všeobecnejšie podeliť o skúsenosti a iné štáty by sa nimi mohli riadiť;

⁽³⁾ Europe INNOVA (2012), Guide to resource efficiency in manufacturing: Experiences from improving resource efficiency in manufacturing companies (Sprievodca účinným využívaním zdrojov. Skúsenosti so zlepšovaním účinného využívania zdrojov vo výrobných spoločnostiach), s. 6. Dostupný tu.

60. poukazuje na to, že Komisia a členské štáty vypracovali vhodné ukazovatele a nástroje, aby umožnili dôkladnejšie pochopenie trhu práce EÚ, štátnych a regionálnych trhov práce. V záujme dosiahnutia vplyvu by členské štáty mali pri implementácii a prenose údajov využiť harmonizované moduly EÚ;
61. opätovne zdôrazňuje svoju pripomienku, že prostredie priaznivé pre podnikanie si vyžaduje, aby verejné orgány investovali okrem iného do vysokokvalitnej infraštruktúry v oblastiach dopravy a digitálnej technológie a že ak to majú dosiahnuť, budú potrebovať podporu zo strany Európskej únie;
62. chápe, že MSP chýbajú poznatky, siete a zručnosti v oblasti IT, a preto nedokážu využiť príležitosti, ktoré poskytuje predchádzanie vzniku odpadu a opätovné používanie výrobkov, surovín a odpadu ako súčasť rôznych hodnotových reťazcov;
63. zdôrazňuje, že vysoké počiatočné investičné náklady môžu ďalej znížiť záujem o vykonávanie podnikateľských činností súvisiacich s opätovným využívaním a recyklovaním zdrojov, pretože MSP musia posúdiť, či sú činnosti komerčne životaschopné. Mali by sa preto prijať daňové a legislatívne opatrenia s cieľom znížiť ich dosah a poskytovať aj iné druhy podpory;
64. sa domnieva, že je potrebné všeobecnejšie prijatie ekologických noriem, ktoré budú rešpektovať biodiverzitu a podporovať opatrenia s cieľom zmierniť klimatické zmeny a prispôsobiť sa im, a ich rozširovanie v rámci členských štátov a že na tento účel je potrebná pravidelná komunikácia so spotrebiteľmi;
65. uznáva, že zásady zahrnuté v normách ekologického hospodárstva na úrovni EÚ by sa mali zakotviť vo všetkých činnostiach MSP, ale zásadne dôležité je tiež, aby si koncoví používatelia výrobkov t. j. spotrebitelia kupovali výrobky označené ako ekologicky vhodné.
66. zdôrazňuje, že ekologickejší reťazec hodnôt, ktorý zahŕňa opätovnú výrobu, opravu, údržbu, recykláciu a ekologický dizajn, môže poskytnúť významné podnikateľské príležitosti pre mnohé MSP. Legislatívne, technické a kultúrne prekážky však zabráňujú MSP vo využívaní tejto príležitosti a tieto prekážky by sa mali odstrániť, alebo ak nie je možné ich odstrániť, malo by sa podporovať úsilie prekonať ich.

V Bruseli 12. februára 2015

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Markku MARKKULA